

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

THE METHODOLOGY AND EXPERT-FORENSIC MANAGEMENT ORGANIZATION FOR FIGHT AGAINST CRIME

УДК 343.382.327:330.133

DOI: 10.37025/1992-4437/2020-33-1-7

Р. Я. Заяць, доктор юридичних наук, доцент,
директор,
Львівський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
МВС України, м. Львів
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4726-6362>

РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИЗНАЧЕННЯМ ВАРТОСТІ ОБ'ЄКТІВ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Мета статті – науково обґрунтувати можливість і доцільність проведення судових товарознавчих експертиз (експертних досліджень), об'єктом яких є живі тварини, фахівцями експертної спеціальності 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів». **Методологія.** Достовірність отриманих результатів і висновків забезпечено використанням загальнологічних (загальнонаукових) та спеціальних методів пізнання (мислений експеримент, ідеалізація, формалізація, узагальнення, конвергенції (застосовують на межі різних галузей знань – у цій статті: біології, юриспруденції, товарознавства). Системний підхід дав змогу вивчити в теоретичній площині предмет цього наукового дослідження, що належить до категорії складних за чисельністю характеристик (показників властивостей), які формують його ринкову вартість. **Наукова новизна.** Уперше в практиці судової товарознавчої експертизи науково обґрунтовано можливість і доцільність дослідження об'єктів тваринного походження фахівцями експертної спеціальності 12.1. **Висновки.** У процесі розгляду питання здійснено комплексний аналіз дотичних до практичної діяльності Експертної служби МВС нормативно-правових актів, які витлумачують належні до теми дослідження поняття і регулюють процедуру визначення ринкової вартості майна; узагальнено міжнародний досвід з окресленої проблематики. Наголошено, що чинні нормативно-правові акти по-різному означають і трактують назви та номенклатуру об'єктів, які надають для дослідження судовим експертам. Обґрунтовано твердження, що живі сільськогосподарські тварини є рухомим майном, і на основі цього доведено не лише можливість, а й доцільність проведення судових товарознавчих експертиз (експертних досліджень), об'єктом яких є живі сільськогосподарські тварини, фахівцями експертної спеціальності 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів», та встановлено, що живі сільськогосподарські тварини як біологічний об'єкт (на предмет визначення біологічних особливостей) є об'єктом дослідження фахівцями експертної спеціальності 9.2 «Дослідження об'єктів тваринного походження».

Ключові слова: судова експертиза; нормативно-правові акти; об'єкт дослідження; сировина; живі тварини; ринкова вартість.

Вступ

Статистичні дані останніх років засвідчують зростання кількості кримінальних правопорушень, що стосуються викрадення та подальшого знищення і/чи пошкодження живих сільськогосподарських і домашніх тварин: звірів, птахів, риб та ін. (далі – живих тварин), які є власністю (майном) фізичних чи юридичних осіб. Тому актуальне запровадження та розвиток товарознавчих експертиз, об'єктом дослідження яких є живі тварини.

Наказом МВС України у 2017 р. визначено перелік видів судової експертизи та експертних спеціальностей, за якими працівникам Експертної служби МВС присвоюють кваліфікацію судового експерта (*Pro zatverdzhennia Polozhennia*, 2017), та, зокрема, передбачена і товарознавча експертиза з індексом експертної спеціальності 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів».

Отже, в Експертній службі МВС виникла об'єктивна потреба в обґрунтуванні можливості (чи неможливості) судових товарознавчих експертиз (експертних досліджень), об'єктом яких є живі тварини, і, відповідно, розробленні процедури їх проведення.

Теоретичний аспект вирішення окресленого завдання пов'язаний з необхідністю однозначного віднесення дефініції «живі тварини» до однієї з груп об'єктів дослідження, які сьогодні належать до експертної спеціальності 12.1, тобто з'ясування її місця в передбаченій цією спеціальністю класифікації. Іншими словами, виникла об'єктивна потреба встановити, до якої групи об'єктів дослідження фахівцями експертної спеціальності, що має назву «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів», слід віднести дефініцію «живі тварини» та відповідну товарну (майнову) категорію.

Докладний аналіз дає змогу виокремити три теоретично можливі (логічні) варіанти належності товарної (майнової) категорії «живі тварини» до певного поняття (класифікації до групи товарів):

- 1) сировина;
- 2) споживчі товари;
- 3) неналежність до зазначених груп товарів.

Відповідно, реалізація того чи іншого варіанту теоретичного рішення матиме лише два практичні наслідки: проведення або не проведення товарознавчих експертиз живих тварин фахівцями експертної спеціальності 12.1.

Практичне значення розв'язання окресленої проблеми полягає у з'ясуванні розмірів матеріальних збитків, завданих власникам майна (живих тварин) внаслідок його викрадення (знищення, пошкодження тощо).

Отже, проблема проведення судових товарознавчих експертиз (експертних досліджень) за експертною спеціальністю 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів», де об'єктами дослідження є живі тварини, має актуальну теоретичну (наукове обґрунтування класифікації живих тварин як об'єкта судової експертизи) і практичну (визначення розмірів матеріальних збитків власників цього майна) складові.

У сучасній судовій експертизі та на межі судової експертизи й інших галузей знань (біології, медицини тощо) живі тварини досліджуються з різних сторін, наприклад: з метою ідентифікації (Pikhtirova, & Ivchenko, 2018); встановлення статусності перебування (Khumun, 2018); використання тварин-біодетекторів (Filipenko, 2018); вивчення ролі в ландшафті (Biliak, 2015); використання у ветеринарно-санітарній експертизі (Kotelevych, 2016); при оцінці тварин як біологічного активу (Veryha, & Riznyk, 2018); формуванні правових засад захисту тварин (Sashchenko, 2019).

Окремі аспекти визначення ціни та/чи ринкової вартості (загальні особливості оцінки, дослідження як об'єкта цивільних прав, класифікація, загальна характеристика, ідентифікація, методи обліку тощо) певних видів (порід) живих тварин (домашніх, свійських, сільськогосподарських) розглядали, зокрема, В. Ю. Афанасенко, В. М. Давиденко, О. В. Данчук, М. П. Журавель, Л. А. Коропець, Н. П. Кравцов, О. С. Крамаренко, В. О. Олефіренко, Г. В. Проваторов, В. О. Проваторова, А. М. Угнівенко та ін. (see, for example: Kramarenko, 2019; Zhurenko, Karpovskiy, Danchuk, & Trokoz, 2019), а деякі відомості з означеної проблеми фрагментарно викладені в численних електронних довідниках (including: *Otsinka tvaryn; Dovidnyk fermeriv; Otsinka u vidbir*).

За межами України практичні аспекти означеної проблеми вивчали Ш. Белекчиу (Молдова), М. Біліус (Литва), П. Б'єс-Строкош (Польща), Р. Фурфаро (Аргентина), К. Чихладзе (Грузія) та ін.

Аналіз результатів наукових досліджень, отриманих згаданими та іншими вченими, експертами-практиками, дає підстави стверджувати таке:

проблема проведення фахівцями Експертної служби МВС судових товарознавчих експертиз (експертних досліджень) за експертною спеціальністю 12.1, у яких об'єктом дослідження є живі тварини, набуває дедалі більшої актуальності;

попри значну кількість тематично спрямованих інформаційних джерел досі бракує концептуальних комплексних теоретико-методологічних досліджень і наукових публікацій на тему визначення ринкової вартості живих тварин судовими експертами Експертної служби МВС України.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є обґрунтування можливості та доцільності проведення судових товарознавчих експертиз (експертних досліджень), об'єктом дослідження яких є живі тварини, фахівцями експертної спеціальності 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів». Поставлена мета зумовила необхідність вирішити, зокрема, такі завдання: здійснити комплексний аналіз дотичних до практичної діяльності Експертної служби МВС України нормативно-правових актів, які регулюють процедуру визначення ринкової вартості майна; узагальнити міжнародний досвід з окресленого питання; зробити висновки щодо порушеної проблеми і запропонувати науково обґрунтовані рекомендації.

Досягнення означеної мети сприятиме поглибленню базових аспектів методичних, нормативно-правових і практичних питань судової експертизи, які сприяють розвитку нової експертно-доказової дослідницької бази завдяки розширенню її спектра в частині номенклатури об'єктів дослідження.

Виклад основного матеріалу

Чинні нормативно-правові акти, як засвідчує їх вивчення, по-різному означають (іменують) і трактують (тлумачать) назви (найменування) та номенклатуру (перелік) об'єктів, які надсилають (надають) для дослідження судовим експертам.

Так, відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (*Pro otsinka maina*, 2001, st. 3) майном, яке може бути оцінене, вважають об'єкти в матеріальній формі, будівлі і споруди (включаючи їх невід'ємні частини), машини, обладнання, транспортні засоби тощо; паї, цінні папери; нематеріальні активи. За цим визначенням живі тварини, які беззаперечно мають усі підстави

вважатися майном, віднесені Законом до товарної категорії (асортиментної позиції) «тощо». Такого підходу до класифікації та переліку номенклатури об'єктів класифікації, коли значну кількість об'єктів перелічено частково, з використанням слова «тощо», дотримуються в сучасній міжнародній (до прикладу, Гармонізована система описування і кодування товарів (*Mizhnarodna konventsia*, 1983) і вітчизняній (Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (*Ukrainskyi klasyfikator*) практиці.

Національний стандарт № 1 (*Pro zatverdzhennia Natsonalnoho standartu*, 2003) потенційні об'єкти визначення ринкової вартості (оцінки) окреслює кількома поняттями, серед яких для означення живих тварин, на нашу думку, можуть бути використані такі:

об'єкти оцінки – майно та майнові права, які підлягають оцінці; їх класифікують за різними ознаками, зокрема, об'єкти оцінки в матеріальній і нематеріальній формі, у формі цілісного майнового комплексу;

об'єкти оцінки в матеріальній формі – нерухоме майно (нерухомість) і рухоме майно;

рухоме майно – матеріальні об'єкти, які можуть бути переміщені без заподіяння їм шкоди; до рухомого майна належить майно в матеріальній формі, яке не є нерухомістю.

Отже, відповідно до Національного стандарту № 1 живі тварини є рухомих майном – об'єктом оцінки, який має матеріальну форму і може бути переміщений без заподіяння йому шкоди.

У Цивільному кодексі України (*Tsyvilnyi kodeks*, 2003) стосовно потенційних об'єктів експертного дослідження за експертною спеціальністю 12.1 передбачено такі визначення:

майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки (ch. 1 st. 190);

річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки (st. 179);

рухомими речами є речі, які можна вільно переміщувати у просторі (ch. 2 st. 181);

тварини є особливим об'єктом цивільних прав. На них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом (ch. 1 st. 180);

тварини, занесені до Червоної книги України, можуть бути предметом цивільного обороту лише у випадках та порядку, встановлених законом (ch. 3 st. 180);

продукцією, плодами та доходами є все те, що виробляється, добувається, одержується з речі або приноситься річчю (ch. 1 st. 189);

продукція, плоди та доходи належать власникові речі, якщо інше не встановлено договором або законом (ch. 2 st. 189).

Отже, згідно із Цивільним кодексом України живі тварини становлять особливий об'єкт цивільних прав, на який поширюється правовий режим речі.

Відповідно до Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (*Pro zakhyst tvaryn*, 2006):

тварини являють собою біологічні об'єкти, що належать до фауни (сільськогосподарські, домашні, дикі, у тому числі домашня і дика птиця, хутрові, лабораторні, зоопаркові, циркові);

сільськогосподарські тварини – тварини, що утримуються та розводяться людиною для отримання продуктів і сировини тваринного походження (st. 1).

Тобто за цим Законом живі тварини є біологічними об'єктами, призначеними для отримання сировини.

Наукова новизна

У здійсненому дослідженні вперше у практиці судової товарознавчої експертизи науково обґрунтовано можливість і доцільність дослідження об'єктів тваринного походження фахівцями експертної спеціальності 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів».

Висновки

Комплексний аналіз чинних нормативно-правових актів, які окреслюють належні до теми дослідження поняття і регулюють процедуру визначення ринкової вартості майна, а також міжнародного досвіду з цього питання переконливо доводить, що живі сільськогосподарські тварини є рухомим майном, до того ж засвідчуючи не лише можливість, а й доцільність проведення судових товарознавчих експертиз (експертних досліджень), об'єктом яких є живі сільськогосподарські тварини, фахівцями експертної спеціальності 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів».

Живі сільськогосподарські тварини як біологічний об'єкт (на предмет визначення біологічних особливостей) повинні досліджувати фахівці окремого виду судової експертизи – біологічної експертної спеціальності 9.2 «Дослідження об'єктів тваринного походження».

Отримані результати поглиблюють методичні, нормативно-правові та практичні питання судової експертизи, які сприяють розвитку нової експертно-доказової дослідницької бази завдяки розширенню її спектра в частині номенклатури об'єктів дослідження.

References

- Biliak, B. (2015). Domashni tvaryny yak osnova formuvannya karpatskoho landshaftu: karpatskyi buivol ta hut-sulskyi kin. *Pratsi Teriologichnoi shkoly* (Vol. 15 (13), s. 98–100). DOI: <https://doi.org/10.15407/ptt2015.13.098> [in Ukrainian].
- Dovidnik fermeriv. Uzato z <http://farmer1.ua/text/plema6> [in Ukrainian].
- Filipenko, N. Ye. (2018). Vykorystannia tvaryn-biodetektoriv pry provedenni spetsialnykh ta antyterrorystychnykh operatsii. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, 2 (93), 125–131. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2018-3-126-131> [in Ukrainian].
- Khymyn, M. V. (2018). Khrebetni tvaryny Kivertsivskoho natsionalnoho pryrodnoho parku «Tsumanska pushcha». *Visnyk Cherkaskoho universytetu: Seriiia «Biologichni nauky»*, 2, 89–96. DOI: 10.31651/2076-5835-2018-1-2-89-96 [in Ukrainian].
- Kotelevych, V. A. (2016). Veterynarno-sanitarna ekspertyza i veterynarno-sanitarna otsinka miasa kroliv riznovikovykh hrup, vyroshchenykh u pryvatnomu sektori smt Yemilchyne, Yemilchynskoho raionu, Zhytomyrskoi oblasti. *Naukovyi visnyk LNUVMBT im. S. Z. Gzhytskoho* (Vol. 18, No 3 (70), s. 153–157). DOI: <https://doi.org/10.15421/nvlvet7036> [in Ukrainian].
- Kramarenko, O. S. (2019). Asotsiatsiia mizh rostovymy oznakamy m'yasnoi khudoby ta henetychnym polimorfizmom mikrosatelitnoi DNK. *Problems and prospects of implementation of innovative research results* (Vol. 2, p. 38–42). DOI: <https://doi.org/10.36074/13.12.2019.v2.01> [in Ukrainian].
- Mizhnarodna konventsiiia pro Harmonizovanu systemu opysu ta koduvannia tovariv № 995_079 (1983). Uzato z https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079 [in Ukrainian].
- Otsinka tvaryn ta ofitsiinyi oblik produktyvnosti. Uzato z <https://minagro.gov.ua/ua/.../ocinka-tvarin-ta-ofitsiinyi-oblik-produktivnosti> [in Ukrainian].
- Otsinka y vidbir tvaryn za tekhnologichnymy oznakamy. Uzato z <https://www.slideshare.net/ssuser60351e/ss39985315> [in Ukrainian].

- Pikhtirova, A. V., & Ivchenko, V. D. (2018). Sudova veterinarna ekspertyza volosu tvaryn for dopomohoiu rastroviy elektronnoi mikroskopii [Sudova veterinaryarna ekspertyza voloskiv tvaryn shliakhom skanuiuchoi elektronnoi mikroskopii]. *World Sci.*, 6 (34), 43–46.
DOI: 10.31435/rsglobal_ws/12062018/5864 [in Ukrainian].
- Pro otsinku maina, mainovykh prav ta profesiinu otsinochnu diialnist v Ukraini: Zakon Ukrainy № 2658-III (2001). Uzato z <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Natsionalnoho standartu № 1 «Zahalni zasady otsinky maina i mainovykh prav»: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1440 (2003). Uzato z <http://laws/show/1440-2003-%D0%BF> [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ekspertno-kvalifikatsunu komisiiu MVS ta atestatsiiu sudovykh ekspertiv Ekspertnoi sluzhby MVS: nakaz MVS Ukrainy № 102 (2017). Uzato z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0275-17> [in Ukrainian].
- Pro zakhyst tvaryn vid zhorstokoho povodzhennia: Zakon Ukrainy № 3447-IV (2006). Uzato z <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15> [in Ukrainian].
- Sashchenko, M. I. (2019, Lystopad). Pravovi zasady zakhystu tvaryn vid zhorstokoho povodzhennia. *Molodyi vchenyi*, 11 (75), 56–59.
DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-13> [in Ukrainian].
- Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 435-IV (2003). Uzato z <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
- Ukrainskyi klasyfikator tovariv zovnishnoekonomichnoi diialnosti. Uzato z <http://ares.ua/uk/codesearch> [in Ukrainian].
- Veryha, Yu. A., & Riznyk, A. O. (2018). Osoblyvosti obliku naiavnosti ta rukhu molodniaku tvaryn na vidhodivli. *Ekonomika i suspilstvo*, 19, 1227–1231.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-183> [in Ukrainian].
- Zhurenko, O. V., Karpovskiy, V. I., Danchuk, O. V., & Trokoz, V. O. (2019). Vplyv typu vyshchoi nervovoi diialnosti na vmist fosforu u krovi koriv. *Visnyk Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, 3, 228–234.
DOI: <https://doi.org/10.31210/visnyk2019.03.31> [in Ukrainian].

Список використаних джерел

- Біляк, Б. (2015). Домашні тварини як основа формування карпатського ландшафту: карпатський буйвол та гуцульський кінь. *Праці Теріологічної школи* (Т. 15 (13), с. 98–100). DOI: <https://doi.org/10.15407/ptt2015.13.098>.
- Довідник фермерів. Узато з <http://farmer1.ua/text/plema6>.
- Філіпенко, Н. Є. (2018). Використання тварин-біодетекторів при проведенні спеціальних та антитерористичних операцій. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*, 2 (93), 125–131.
DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2018-3-126-131>.
- Химин, М. В. (2018). Хребетні тварини Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща». *Вісник Черкаського університету: Серія «Біологічні науки»*, 2, 89–96. DOI: 10.31651/2076-5835-2018-1-2-89-96.
- Котелевич, В. А. (2016). Ветеринарно-санітарна експертиза і ветеринарно-санітарна оцінка м'яса кролів різновікових груп, вирощених у приватному секторі смт Ємільчине, Ємільчинського району, Житомирської області. *Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С. З. Гжицького* (Т. 18, № 3 (70), с. 153–157). DOI: <https://doi.org/10.15421/nvlvet7036>.
- Крамаренко, О. С. (2019). Асоціація між ростовими ознаками м'ясної худоби та генетичним поліморфізмом мікросателітної ДНК. *Problems and prospects of implementation of innovative research results* (Vol. 2, p. 38–42). DOI: <https://doi.org/10.36074/13.12.2019.v2.01>.
- Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів № 995_079 (1983). Узато з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079.
- Оцінка тварин та офіційний облік продуктивності. Узато з <https://minagro.gov.ua/ua/.../ocinka-tvarin-ta-ofitsiyni-oblik-produktivnosti>.
- Оцінка й відбір тварин за технологічними ознаками. Узато з <https://www.slideshare.net/ssuser60351e/ss39985315>.
- Піхтірова, А. В., & Івченко, В. Д. (2018). Sudova veterinarna ekspertyza volosu tvaryn for dopomohoiu

rastrovoi elektronnoi mikroskopii [Судова ветеринарна експертиза волосків тварин шляхом скануючої електронної мікроскопії]. *World Sci.*, 6 (34), 43–46.

DOI: 10.31435/rsglobal_ws/12062018/5864.

Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України № 2658-III (2001). Узято з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.

Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: постановою Кабінету Міністрів України № 1440 (2003). Узято з <http://laws/show/1440-2003-%D0%BF>.

Про затвердження Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та атестацію судових експертів Експертної служби МВС: наказ МВС України № 102 (2017). Узято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0275-17>.

Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України № 3447-IV (2006). Узято з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>.

Сащенко, М. І. (2019, Листопад). Правові засади захисту тварин від жорстокого поводження. *Молодий вчений*, 11 (75), 56–59.

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-13>.

Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV (2003). Узято з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності. Узято з <http://ares.ua/uk/codesearch>.
Верига, Ю. А., & Різник, А. О. (2018). Особливості обліку наявності та руху молодняка тварин на відгодівлі. *Економіка і суспільство*, 19, 1227–1231.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-183>.

Журенко, О. В., Карповський, В. І., Данчук, О. В., & Трокоз, В. О. (2019). Вплив типу вищої нервової діяльності на вміст фосфору у крові корів. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*, 3, 228–234.
DOI: <https://doi.org/10.31210/visnyk2019.03.31>.

Стаття надійшла до редакції 13.04.2020

R. Zaiats, DSc (Law), Associate Professor,
Head,
Lviv Scientific Research Forensic Center,
MIA of Ukraine, Lviv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4726-6362>

INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES RELATED TO THE ASSESSMENT OF THE COST OF ANIMAL ORIGIN OBJECTS

The purpose of the article is to scientifically substantiate the possibility and expediency of conducting forensic examinations (expert research), the object of which are live animals, by specialists of expert specialty 12.1 «Determining the value of machinery, equipment, raw materials and consumer goods». **Methodology.** The reliability of the obtained results and conclusions is ensured by the use of general (general scientific) and special methods of cognition (thought experiment, idealization, formalization, generalization, convergence (used on the border of different branches of knowledge – in this article: biology, jurisprudence, commodity studies). The systematic approach made it possible to study in the theoretical plane the subject of this research, which belongs to the category of complex in number characteristics (indicators of properties) that form its market value. **Scientific novelty** of the article: for the first time in the practice of forensic commodity examination the objects of animal origin are considered as objects of research by specialists of expert specialty 12.1. **Conclusions.** In the process of consideration of the issue, a comprehensive analysis of regulations related to the practical activities of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs, which interpret the concepts related to the research topic and regulate the procedure for determining the market value of property, was carried out; the international experience on

the outlined problems was generalized. It is emphasized that the current regulations differently define and interpret the names and nomenclature of objects that are provided for examination by forensic experts. The statement that live farm animals are movable property is substantiated, and on this basis not only the possibility but also the expediency of conducting forensic examinations (expert studies), the object of which are live farm animals, is proved by specialists of expert specialty 12.1 «Determining the value of machines, equipment, raw materials and consumer goods», and it is established that live farm animals, as a biological object, in order to determine the biological characteristics, are the object of study by experts specialty 9.2 «Research of objects of animal origin».

Keywords: forensic examination; regulations; object of study; raw; live animals; market value.

Р. Я. Заяць, доктор юридических наук, доцент,
директор,
Львовский научно-исследовательский
экспертно-криминалистический центр
МВД Украины, г. Львов
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4726-6362>

РАССЛЕДОВАНИЕ УГОЛОВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С ОПРЕДЕЛЕНИЕМ СТОИМОСТИ ОБЪЕКТОВ ЖИВОТНОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ

Цель статьи – научно обосновать возможность и целесообразность проведения судебных товароведных экспертиз (экспертных исследований), объектом которых являются живые животные, специалистами экспертной специальности 12.1 «Определение стоимости машин, оборудования, сырья и потребительских товаров». **Методология.** Достоверность полученных результатов и выводов обеспечена использованием общелогических (общенаучных) и специальных методов познания (мысленный эксперимент, идеализация, формализация, обобщение, конвергенции (применяют на стыке разнородных отраслей знаний – в этой статье: биологии, юриспруденции и товароведения). Использование системного подхода позволило изучить в теоретической плоскости предмет этого научного исследования, относящийся к категории сложных по численности характеристик (показателей свойств), которые формируют его рыночную стоимость. **Научная новизна.** Впервые в практике судебной товароведной экспертизы научно обоснована возможность и целесообразность исследования объектов животного происхождения специалистами экспертной специальности 12.1. **Выводы.** В процессе рассмотрения вопроса осуществлен комплексный анализ касающихся практической деятельности Экспертной службы МВД нормативно-правовых актов, в которых трактуются относящиеся к теме исследования понятия и регулируется процедура определения рыночной стоимости имущества; обобщен международный опыт относительно этой проблематики. Обращено внимание на то, что действующие нормативно-правовые акты по-разному определяют и трактуют названия и номенклатуру объектов, предоставляемых на исследование судебным экспертам. Обосновано утверждение, что живые сельскохозяйственные животные являются движимым имуществом, и на основании этого доказана не только возможность, но и целесообразность проведения судебных товароведных экспертиз (экспертных исследований), объектом которых являются живые сельскохозяйственные животные, специалистами экспертной специальности 12.1 «Определение стоимости машин, оборудования, сырья и потребительских товаров», и установлено, что живые сельскохозяйственные животные как биологический объект (на предмет определения биологических особенностей) являются объектом исследования специалистами экспертной специальности 9.2 «Исследование объектов животного происхождения».

Ключевые слова: судебная экспертиза; нормативно-правовые акты; объект исследования; сырье; живые животные; рыночная стоимость.